

**SURİYE GÖÇÜNÜN İŞLETMELERİN PAZARLAMA  
UYGULAMALARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ:  
GAZİANTEP ÖRNEĞİ\***

**Berk ÖZDEK\*\*, Erkan ÖZDEMİR\*\*\***

**ÖZ**

2011 yılında Suriye’de başlayan iç savaş sonrası milyonlarca Suriyeli ülkesini terk etmek zorunda kalmıştır. Suriye’den gerçekleşen bu göç, dünya üzerinde gerçekleşen en büyük zorunlu göçlerden biridir. 2017 yılı itibariyle yaklaşık 3,5 milyon Suriyeli göçmen Türkiye’de yaşamını sürdürmektedir. Suriyeli göçmenler Türkiye’nin çeşitli bölgelerine dağılmışlardır. En fazla göç alan bölgelerden birisi Güneydoğu Anadolu bölgesi olmuştur. Bu göç, çeşitli açılardan önemli etkilere sahiptir. Bu etkilerden birisi de işletmelerin pazarlama uygulamalarına olan etkilerdir. Bu çalışmanın amacı, göçün işletmelerin pazarlama uygulamaları üzerindeki olası etkilerini ortaya koymaktır. Araştırma Gaziantep şehrinde faaliyet gösteren işletmelerin sahip/yöneticileriyle yüzyüze görüşme yöntemiyle yapılmıştır. Araştırmada yapılandırılmış mülakat yöntemi kullanılmıştır. On üç işletme sahibi/yönetici araştırmaya katılmıştır. Araştırma sonuçları Gaziantep şehrinde faaliyet gösteren işletmelerin birkaç küçük değişiklik dışında göç eden Suriyelilere yönelik ayrı pazarlama politikalarına ve uygulamalarına

\* Bu çalışma, Doç. Dr. Erkan Özdemir’in danışmanlığında Berk ÖZDEK tarafından tamamlanan “Göç ve Pazarlama İlişkisi: Suriye Göçünün İşletmelerin Pazarlama Uygulamaları Üzerindeki Etkilerinin Gaziantep’li İşletmeler Üzerinde Araştırılması” isimli Yüksek Lisans tezinden geliştirilmiştir.

\*\* Yüksek Lisans Mezunu, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, berkozdek41@hotmail.com

\*\*\* Doç. Dr., Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, eozdemir@uludag.edu.tr

*yönelmediklerini göstermektedir. Araştırma yapılma zamanı ve görüşmelerin gerçekleştirildiği işletme sayısı gibi önemli kısıtlamalara sahiptir.*

**Anahtar Kelimeler:** Göç, Suriye, Pazarlama, Yapılandırılmış Görüşme, Gaziantep.

**Jel Kodları:** M30, M31, F22

**THE EFFECTS OF SYRIAN MIGRATION ON THE  
MARKETING APPLICATIONS OF BUSINESSES:  
THE SAMPLE OF GAZİANTEP**

**ABSTRACT**

*After the civil war that started in Syria in 2011, millions of Syrians were forced to leave their country. This migration from Syria is one of the largest forced migration in the world. As of 2017, about 3.5 million Syrian migrants in Turkey is living. Syrian migrants are scattered in various regions of Turkey. One of the regions receiving the highest migration was the Southeast Anatolia region. This migration has significant impacts on various aspects. One of these effects is the effects on the marketing applications of businesses. The aim of this study is to reveal the possible effects of migration on the marketing applications of businesses. The survey was conducted with face-to-face interviews with the owners / managers of the enterprises operating in Gaziantep. Structured interview method was used in the study. Thirteen business owners / managers participated in the survey. The results of the research show that the businesses operating in the city of Gaziantep do not focus on separate marketing policies and applications for the Syrians who migrated except for a few minor changes. This study has significant limitations such as the time of research and the number of businesses where the interviews were conducted.*

**Key Words:** Migration, Syria, Marketing, Structured Interview, Gaziantep.

**Jel Codes:** M30, M31, F22

## GİRİŞ

Göç, toplumu sosyal, kültürel, ekonomik ve politik yönlerden etkileyen, kişileri yeni bir topluluğa götüren, dolayısıyla uyum sağlama sorunlarıyla karşı karşıya bırakan bir yer değiştirme hareketidir (Uğuz vd., 2004: 387). İnsanların hayatlarını etkileyen en önemli olaylardan biri olan göç, göç alan ve veren ülkeler açısından pozitif ve negatif sonuçlar doğurabilmektedir. Göç, ülke içindeki kültürel farklılaşmanın oluşmasındaki temel nedenlerden dolayı da ortaya çıkabilmektedir (Yalçın, 2004: 4).

68

İİBF Dergi  
37/2  
Aralık  
December  
2018

Günümüzde insanlar, yaşamlarını daha iyi sürdürebilecekleri, düzen ve istikrarın hâkim olduğu bölgeler aramaktadırlar. Göçler; savaş hali, ülkede suç ve şiddetin artması, eğitim sistemindeki yetersizlik, işsizlik, altyapı sistemlerindeki zayıflık, düşük gelir ve yetersiz sağlık hizmetleri gibi çeşitli nedenlerle ortaya çıkabilmektedir (Er, 2015: 43-45).

Göçler çeşitli açılardan sınıflandırılabilir. Temel açıdan göçler irade, mesafe ve zaman açısından kendi içinde alt türlerine ayrılmaktadır. İrade açısından göçler zorunlu ve gönüllü göç olarak incelenmektedir (Özdal, Vardar Tutan, 2018: 33). Zorunlu göçler; savaş, hastalık, çevresel felaket gibi bireylerin ellerinde olmayan nedenlerden dolayı ortaya çıkan göçlerdir (Çavuşoğlu, 2006: 4). Mesafe açısından yapılan sınıflandırmada göçler iç göç, dış göç ve kıtalararası göç; zaman açısından yapılan sınıflandırmada ise göçler göç edilen ülkede kalınan zamana bağlı olarak bir yıldan uzun süreli ise sürekli göç, bir yıldan daha az süreli ise geçici göç şeklinde sınıflandırılabilir (Özdal, Vardar Tutan, 2018: 33-35). Bu sınıflandırma açısından Türkiye'yi etkileyen en önemli göçlerden biri olan Suriye göçü zorunlu, uzun süreli ve dış göç niteliğinde olan bir göçtür.

2011 yılında Suriye'de başlayan iç savaş sonrası 8 milyonun üzerinde Suriye vatandaşı yaşadıkları bölgeden ayrılmak zorunda kalmıştır. Toplam göçmen nüfusunun 3 milyonu Suriye içindeki başka bölgelere göçerken; 5 milyonu komşu ülkelere sığınmıştır. Bu zorunlu göç dalgasından etkilenen ülkelerin başında Türkiye gelmektedir (Kaypak, Bimay, 2016: 92). Türkiye'ye gelen Suriyeli göçmenlerin çoğu Güneydoğu Anadolu Bölgesine yerleşmiş ve hayatlarını burada kurmuştur. Suriyeli göçü, başta bu bölgeler olmak üzere Türkiye

*Suriye Göçünün İşletmelerin Pazarlama Uygulamaları  
Üzerindeki Etkileri: Gaziantep Örneği*

genelinde birçok ekonomik, sosyal ve kültürel etkilere sahip olmaktadır.

Günümüzde Türkiye’de bulunan Suriyeli göçmenlerin önemli bir kısmının yakın veya uzak gelecekte tekrar ülkelerine geri dönmeme ve sürekli olarak Türkiye’de yaşamayı tercih etme olasılıkları her geçen gün daha da artmaktadır (Tunç, 2015: 58). Dolayısıyla işletmeler açısından Türkiye’de bulunan Suriyeli göçmenler önemli bir hedef pazar bölümünü oluşturmaktadır. Çalışmanın amacı, Suriye göçü karşısında Türkiye’deki işletmelerin pazarlama politikalarında değişim olup olmadığını belirlemek, varsa işletmelerin ne tür değişiklikler yaptıklarını ortaya koymaktır. Araştırma sadece Gaziantep kökenli işletmeler üzerinde yapılandırılmış görüşme şeklinde yürütülmüştür.

Çalışmanın devamında ilk olarak Suriye göçü, Türkiye’nin Suriye göçüne karşı izlediği politikalar ve Suriye göçünün Türkiye üzerindeki etkileri konuları ele alınmaktadır. Çalışmanın araştırma bölümünde ise Gaziantep kökenli işletmelerin sahip ya da yöneticileriyle gerçekleştirilen yapılandırılmış görüşme sonuçları sunulmaktadır.

## **1. SURİYE İÇ SAVAŞI VE GÖÇMENLER**

2011 yılında Mohamed Bouazizi adlı Tunus vatandaşının liderleri Zine El Abidine yönetimini protesto etmek amacıyla valilik binası önünde kendisini ateşe vermesi sonucu Arap Baharı ayaklanması başlamıştır. Arap Baharından başta Tunus olmak üzere; Ürdün, Mısır, Lübnan, Suriye ve Libya etkilenmiştir (Orhan, 2013: 18). Arap Baharının Orta Doğu’yu etkilemesiyle Suriye’deki otoriter yapı da sarsılmaya başlamıştır. Yapılan yetersiz reform hareketleri ve demokrasiden uzak otoriter yapı halkın ayaklanmasına neden olmuştur. Mart 2011’de başlayan halk gösterilerine karşı Esad’ın uyguladığı sert askeri tedbirler ülkeyi karmaşaya sürüklemiştir. Askeri birliklerin içinde bulunan halk yanlısı ve Esad karşıtı askeri güçler ordudan ayrılarak halk tarafına geçmiş ve Özgür Suriye Ordusunu kurarak ülkedeki ilk silahlı muhalif yapıyı oluşturmuşlardır (Ulutaş, Acun, 2015: 8). Muhalif gruplar ve Esad güçleri arasında başlayan çatışmalar iç savaşa dönüşmüş; 2017 itibarıyla yaklaşık 470.000 kişi bu iç savaşta hayatını kaybetmiştir

(Suriye 2016 Olayları, <https://www.hrw.org/tr/world-report/2017/country-chapters/298673>, Erişim Tarihi: 19.05.2017).

Uluslararası aktörlerin Suriye'deki çıkar çatışması iç savaşı daha da arttırmış, yeni çatışma alanları oluşmuştur. Suriye rejiminin zayıflaması, dış aktörler tarafından desteklenen grupları güçlendirerek kendi aralarında kutuplaşmalarına neden olmuştur. Bu kutuplaşma sonucu Suriye iç savaşı derinleşmiş ve bölgesel istikrarsızlık artmıştır (Orhan, Gündoğar, 2015: 39). Bölgede hiçbir güç tam anlamıyla bir hâkimiyet sağlayamamıştır. Kürt halkı bu karışıklığı bağımsız bir devlet kurma fırsatı olarak görürken, DAESH ise Suriye'nin doğu bölgesini ele geçirerek Irak-Suriye topraklarında bağımsız devlet kurduğunu deklare edecek kadar ileri gitmiştir (Aksoy, 2016: 6)

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Soruşturma Komisyonu 2014 yılının sonlarında yayımladığı raporunda Suriye'de ağır insan hakları ihlalleri gerçekleştiğini belirtmiştir. Bu ihlaller; kasten öldürme, sistematik öldürme, kasten yaralama, eziyet, kaçırma, sınır dışı etme, işkence, cinsel nitelikli saldırı olarak tanımlanmıştır (Salama, Dardagan, 2013: 4). Dünyadaki önemli karar organlarından biri olan; dünya üzerindeki barış, istikrar ve güven ortamını sağlaması gereken Birleşmiş Milletler, Güvenlik Konseyi'ndeki çıkar çatışmaları nedeniyle Suriye'deki soruna kalıcı bir çözüm getirememiştir. Bölgede Rusya, İran ve Amerika'nın çıkarlarının çatışması bölge barışını engellemiştir (Topal, 2015: 119).

Geçmişinde Orta Doğu topraklarına hükmeden; bu topraklarda barış ve huzur sağlayan Osmanlı Devleti'nin devamı olan Türkiye Cumhuriyeti Suriye halkını yalnız bırakmamış ve göçmenlere kucak açmıştır. Mevcut verilere göre Türkiye'de yaklaşık üç buçuk milyon Suriye vatandaşı ikamet etmektedir. Türkiye dışında; Irak 249.726, Ürdün 629.128, Mısır 132.375, Lübnan 1.172.753 ve Kuzey Afrika ve diğer ülkeler 24.055 Suriyeli mülteciye kucak açmıştır (Kaypak, Bimay, 2016: 92). Sınır aşan özellikleri nedeniyle Suriye göçü, sadece bir devletin tek başına çözemeyeceği nitelikteki sorunları içerdiğinden mutlaka devlet arası işbirliği gerekmektedir. Ancak göç politikaları konusunda sorumluluğu üçüncü ülkelere bırakan Avrupa Birliği izlediği politikalar ve gerçekleştirdiği uygulamalarla Türkiye'yi bu süreçte transit ülke konumundan çıkıp, hedef ülke konumuna gelmesinde önemli rol oynamıştır (Özdal, Vardar, 2018b: 272-273).

## **2. SURİYELİ GÖÇMENLERE YÖNELİK TÜRKİYE'NİN İZLEDİĞİ POLİTİKALAR**

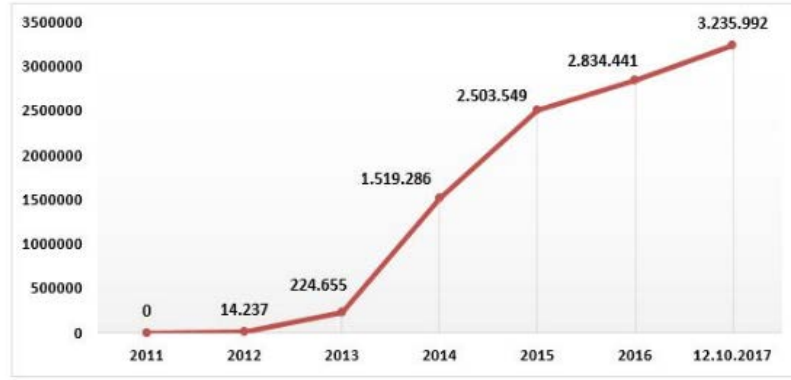
Türkiye-Suriye ilişkileri 2000'li yıllara kadar oldukça sorunlu geçmiştir. 1946-2000 yılları arasında devlet başkanı düzeyinde bir ilişki gerçekleşmemiştir. İki ülke arasında yaşanan sorunların başında Hatay Sorunu, Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) ve Terör sorunu gelmektedir (Altundeğer, Yılmaz, 2016: 291). 2000 yılında Hafız Esad'ın vefatıyla Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer cenaze törenine katılmış ve devlet başkanı düzeyindeki ilk görüşme bu şekilde gerçekleşmiştir (Arı, 2012: 156). Hafız Esad'dan sonra yerine devlet başkanı olarak oğlu Beşar Esad gelmiştir.

Adalet ve Kalkınma Partisinin hükümet olduğu ilk yıllarda Beşar Esad ile yakın ilişkiler kurulmuştur. 2004 yılında Beşar Esad Türkiye'yi ziyaret etmiş, 2007 yılında ise Türkiye - Suriye arasında Serbest Ticaret Bölgesi Anlaşması imzalanmıştır. Türkiye, Suriye'nin batıya açılan kapısı; Suriye de Türkiye'nin Orta Doğu'ya açılan kapısı olmuştur. Karşılıklı çıkar ve stratejik partner söylemleri artmıştır. (Orsam, 2000'li Yıllar Sonrası Türkiye-Suriye İlişkileri, 09.07.2015, <http://orsam.org.tr/orsam/gencorsam/11751?dil=tr>, Erişim Tarihi: 13.03.2018). Yakalanan bu dostluk ve yakınlaşma Arap Baharı sonrası düşüşe geçmiştir. Türkiye'den üst düzey yöneticiler Esad ile görüşmeler gerçekleştirmiş, iç ayaklanma hakkında fikir beyanında bulunmuşlardır. Beşar Esad, halka istediğinin verileceğini, tatmin edici reformlarla Arap Baharı sürecinin atlatılacağını bildirmiştir. Beklenen reformların gerçekleşmemesi ve Esad iktidarının kendi halkına uyguladığı şiddet, Türkiye açısından tahammül sınırını aşan hareketler olmuştur. Suriye'deki sivil ölümlerin artması sonucu Türkiye - Suriye arasındaki ilişkiler 2011 yılında bozulmuştur (Çemrek, 2012: 60).

Türkiye Cumhuriyeti; Suriye İç Savaşı ve Suriye halkı konusunda aktif bir dış politika sergilemiştir. Beşar Esad ve BAAS yönetimini karşısına alarak Suriye halkına topraklarını açmış; iç savaştan kaçan halka kol kanat germiştir. Türkiye'nin Suriyeli mültecilere karşı uyguladığı bu politikayla ülkeye gelen mültecilere Geçici Koruma Statüsü verilmiştir. Geçici Koruma Statüsü; ülkelerinden ayrılmaya zorlanmış ve ülkelerine çeşitli nedenlerle geri dönemeyen kitlesel

akımların bireysel olarak yaptıkları uluslararası koruma talepleri değerlendirmeye alınamayan göçmenler için kullanılmaktadır (Altundöğör, Yılmaz, 2016: 294). Aşağıdaki tablo 1’de yıllar içinde Türkiye’de geçici koruma kapsamına alınan Suriyeli göçmen nüfusu görülmektedir.

**Tablo 1:** Yıllara Göre Türkiye’deki Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeli Göçmenler



**Kaynak:** Göç Dairesi Genel Müdürlüğü, ([http://www.goc.gov.tr/icerik3/istatistik\\_558\\_560\\_897](http://www.goc.gov.tr/icerik3/istatistik_558_560_897), Erişim Tarihi: 28.08.2017).

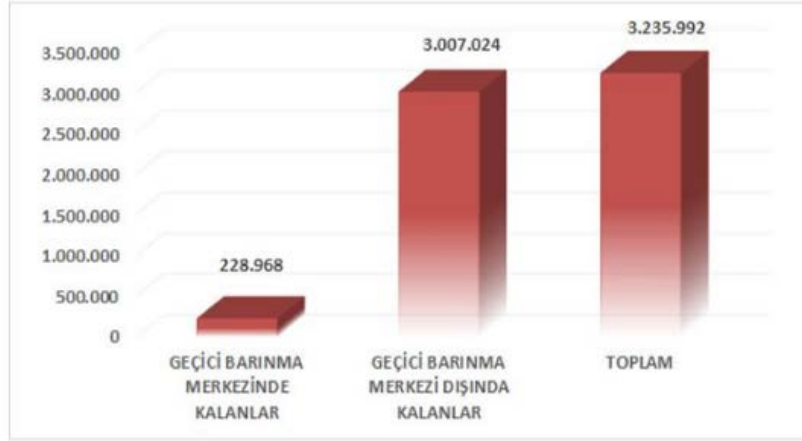
Tablo 1 incelendiğinde 2013 yılından sonra Suriye’den Türkiye’ye olan göçün oldukça fazla bir şekilde arttığı görülmektedir. Bunun en önemli nedenlerinden biri Esad rejiminin iç savaşı kuzeye taşıyarak Halep kentini bombalamasıdır. Sonuçta Suriye’nin kuzey bölgesinde yaşayan Suriye halkı Türkiye’ye sığınmak zorunda kalmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti, Suriye’den gelen göçe yönelik olarak Türkiye’de göçmenlerin yaşamlarını güvenli bir şekilde sürdürebilecekleri kamplar ve Geçici Barınma Merkezleri kurmuştur. Bu kampların temel amacı; göç edenlerin güvenlik, barınma, eğitim ve sağlık gibi ihtiyaçlarını karşılamaktır. Kamplar Suriyeli göçmenlerin tüm ihtiyaçlarını gidermek için inşa edilmiş olsa da Göç Dairesi Genel Müdürlüğü’nün verilerini içeren aşağıdaki Tablo 2’de görüldüğü gibi göçmenlerin büyük çoğunluğunun bu kampların dışındaki yaşamı tercih ettiği görülmektedir.



*Suriye Göçünün İşletmelerin Pazarlama Uygulamaları  
Üzerindeki Etkileri: Gaziantep Örneği*

**Tablo 2:** Geçici Barınma Merkezleri İçinde Ve Dışında Kalan Suriyeli Göçmenler



**Kaynak:** Göç Dairesi Genel Müdürlüğü, ([http://www.goc.gov.tr/icerik3/istatistik\\_558\\_560\\_897](http://www.goc.gov.tr/icerik3/istatistik_558_560_897), Erişim Tarihi: 28.05.2017.

Kamplarda disiplinin yüksek olması, çalışma ve kazanç imkânının olmaması, izole olma ve dışlanma hissi gibi faktörler Suriyeli göçmenlerin şehir yaşamını seçmesinin nedenleri olarak ifade edilebilir (Erdoğan, 2014: 17). Ancak kamplardan ayrılarak şehirlere dağılan Suriyeli göçmenler için hayat daha zor bir hal almıştır. Suriyeli göçmenlerin büyük çoğunluğu maddi imkânsızlıklar nedeniyle şehirlerin tehlikeli ve sorunlu mahallelerinde ev bulabilmiştir. Kirasını dahi karşılayacak maddi gücü olmayan göçmenler ise park ve köprü altlarında yaşamlarını sürdürmüştür (Kirişçi, 2014: 30).

### 3. SURIYE GÖÇÜNÜN SOSYO-EKONOMİK AÇIDAN TÜRKİYE'DEKİ ETKİLERİ

Geçmiş dönemlerde ticaret, turizm, emlak gibi birçok alanda etkileşimi olan Türkiye-Suriye ilişkileri, Suriye'de ortaya çıkan iç savaş nedeniyle azalmıştır. Bu noktada özellikle Suriye'ye fiziksel yakınlığı olan Hatay, Kilis, Gaziantep, Mardin ve Şanlıurfa illerinin ekonomik durumları iç savaştan olumsuz etkilenmeye başlamıştır. Dolaylı ve doğrudan etkiler öncelikle bu illeri, sonrasında ise Türkiye

genelinde etkisini gösterir duruma gelmiştir (Alpaslan, 2012: 11). Günümüzde ekonomik açıdan iki ülke arasındaki ticaret Suriye'deki iç savaş nedeniyle durma noktasına gelmiştir.

Suriyeli göçmenler, Türkiye'de genel olarak işsizliğin yüksek olduğu yerlere yerleşmiştir. Bu ise işgücü piyasasında yerel işçilerle ve iş arayanlarla göç eden Suriyelilerin rekabete girmelerine neden olmaktadır. Suriyeli nüfusunun yoğun olduğu yerlerde işsizlik oranlarının artması ise, Suriyeli göçmenlerin yerli nüfusun işlerini elinden aldığına yönelik toplumda olumsuz algılar oluşturmaya neden olmaktadır (Özpinar vd., 2016: 2-3).

74

İİBF Dergi  
37/2  
Aralık  
December  
2018

Türkiye'deki istihdam yasaları nedeniyle Suriyeli göçmenler Türkiye'de yasal olarak çalışma izni almakta zorlanmaktadır. Suriye'de eğitim görmüş donanımlı göçmenlerin yükseköğrenim diplomaları da Türkiye'de geçerli sayılmadığı için bu diplomalara sahip göçmenler mesleklerini Türkiye'de icra edememektedirler. Yasal izin alamayan Suriyeli göçmenler emek yoğun işlere yönelmektedir. Bazı işverenler Suriyeli göçmenlerin bu zor durumlarını kendi lehine çevirmek istemekte ve bu insanları daha düşük ücretlere çalıştırmayı amaçlamaktadırlar (Kirişçi, 2014: 30). Oysaki göçmenlerin ülkemizde yaşamlarını daha iyi bir şekilde sürdürülebilmeleri için kazanç sağlamaları gerekmektedir. Ancak göçmenlerin çalışma koşulları ülkemizdeki birçok çalışana göre daha ağır ve zorludur (Lordoğlu, 2015: 43). İş bulamayan Suriyeli gençler ise ülkedeki yasadışı işlere bulaşmaya en yatkın bireyler olabilmektedir. Uyuşturucu kaçakçılığı ve satışı, gasp, hırsızlık ve Suriyeli bayanların fuhuşa sürüklenmesi bu konudaki en büyük sorunlardır. Bu sorunlar nedeniyle göçmenlerin yoğun olarak yaşadığı illerde suç oranı artmaktadır.

Suriyeli göçmenlerin çoğu ülkelerindeki mal varlıklarını kurtaramadan göçe zorlanmış, sahip oldukları varlıklarını geride bırakarak Türkiye'de gelmek zorunda kalmıştır. Bu durumda olan göçmenler maddi sıkıntılar yaşamaktadırlar. Suriye'deki mal varlıklarını ve sermayesini savaş ortamında kurtarabilecek kadar şanslı olan göçmenler ise bu varlıklarını Türkiye'ye taşımışlardır. Sahip oldukları sermayeyle çeşitli sektörlerde yeni işletmeler açan göçmenler mevcut pazardaki rekabeti kızıştırmıştır. Bu durum, Türk esnafları ve girişimcileri tarafından tepkiyle karşılanmaktadır. İş yeri

*Suriye Göçünün İşletmelerin Pazarlama Uygulamaları  
Üzerindeki Etkileri: Gaziantep Örneği*

açmada vergiden muaf edilen Suriyeli göçmenler lehine pazardaki rekabet bozulmaktadır (Kaypak, Bimay, 2016: 98).

Büyük göç dalgası karşısında şehirlerdeki konut sayısı yetersiz kalmıştır. Ev sahipleri bunu bir fırsata çevirerek evlerin kira ve satış fiyatlarını arttırmıştır. Bu artış hem göçmen hem de Türk vatandaşlarını zor duruma sokmuştur. Diğer yandan yüksek kiralara düzenli olarak ödemek istemeyen Suriyeli göçmenler, gecekondulaşma ve kaçak yapılaşma yoluna başvurmakta, bunun sonucunda şehirlerde görsel kirlilik ve çarpık yapılaşma meydana gelmektedir (Orhan, Gündoğar, 2015: 17-19). Çoğu Türk ev sahibi Suriyeli göçmenlere evini kiraya vermek istememektedir. Çünkü kiralanacak evin birden fazla Suriyeli aile tarafından kullanılması hem ev ev sahiplerini hem de o apartmanda yaşayan komşularını rahatsız etmektedir.

Göçün yoğun olarak yaşandığı illerde yaşanan bir diğer sorun da göçmen çocuklarının eğitimidir. Türkiye'ye gelen Suriyeli göçmenlerin %98'ini genç nüfus oluşturmaktadır. Kamplarda yaşamlarını sürdüren göçmenlere özel okul ve sınıflar açılmıştır. Bu sınıflarda Arapça eğitim verilmektedir. Kamplardaki çocukların neredeyse tümü eğitim alabilmektedir. Kamp dışında ise çocukların %75'i (göçmen nüfusuna göre yaklaşık 850 bin eğitim çağındaki çocuk) eğitimden mahrum kalmaktadır. Sınıflardaki Türkçe eğitim ve alışıldan farklı bir eğitim sistemi nedeniyle göçmen çocuklar devlet okullarına devamlılık sağlamakta sorun yaşamaktadır (Emin, 2016: 15).

Suriye göçünün Türk aile yaşamına da bazı olumsuz etkileri olmaktadır. Genç Suriyeli kadınların özellikle Şanlıurfa, Kilis ve Hatay illerinde kuma olarak alınması, bu ailelerin yaşamını olumsuz etkilemektedir. Resmi kayıtlara geçmeyen bu birliktelikler oldukça fazladır. Çaresiz kalan bazı göçmenler, kızlarını imam nikâhıyla evlendirmektedir. Bu nedenden dolayı Türk ailelerde boşanmalar artarken, Türk kadınlar bu konudan oldukça şikâyetçidir (AFAD, 2015, [https://www.afad.gov.tr/upload/Node/3932/xfiles/turkiye\\_deki-suriyeli-kadınlar\\_-2014.pdf](https://www.afad.gov.tr/upload/Node/3932/xfiles/turkiye_deki-suriyeli-kadınlar_-2014.pdf), Erişim Tarihi: 19.11.2017).

## 4. ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

### 4.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Türkiye, Suriye'den çevre ülkelere yayılan dış göçün en yoğun yöneldiği ülkelerden biridir. Bu araştırmanın amacı Suriye'den Türkiye'ye gerçekleşen dış göçün Türkiye'deki işletmelerin pazarlama politikaları ve uygulamaları üzerindeki etkilerini ortaya koymaktır. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar, mikro anlamda göçün işletmelerin pazarlama uygulamaları üzerindeki etkilerini ortaya koyması açısından önemlidir. Ayrıca bu araştırmanın sonuçları, göçün işletmeler üzerindeki etkilerine ilişkin makro anlamda atılması gereken adımlara yönelik kısmi de olsa önemli çıkarımlarda bulunmaktadır.

### 4.2. Araştırma Yöntemi

Araştırma kapsamı olarak Türkiye'nin en büyük beşinci büyük ekonomisine sahip olan Güneydoğu Anadolu bölgesindeki Gaziantep şehri seçilmiştir. Gaziantep, göçmen nüfusunun en yüksek olduğu şehirlerden biridir. Ekim 2017 itibarıyla Gaziantep'te toplam nüfusun %17'sini Suriyeli göçmenler oluşturmaktadır.

Araştırma yöntemi olarak bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan yapılandırılmış yüzyüze görüşme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemin kullanılmasının nedeni, sorulara verilen cevapların ve tepkilerin daha doğru anlaşılabilmesi ve yorumlanabilmesidir. Araştırma, 06 Ekim 2017 - 15 Ekim 2017 tarihleri arasında Gaziantep Tanıtım Günleri kapsamında Kocaeli'ye gelen ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Uluslararası Fuar Merkezinde stand açan Gaziantepli firmaların yöneticileri ve/veya sahipleriyle yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmelerde katılımcılara Suriye göçü hakkında sekiz adet açık uçlu soru sorulmuştur. Fuar alanında bulunan ve araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden işletme sahibi/yöneticisi sayısı on üç kişidir. On üç firmayı temsil eden yöneticiler gıda, emlak, telekomünikasyon, giyim ve el işi sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

## 5. ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırmaya katılan işletme sahip ve/veya yöneticilerine sorulan sorular ve alınan yanıtlar aşağıda özetlenmiştir.

**Soru 1: Suriyeli göçmenler sizin hedef müşteri kitlesinde yer almakta mıdır? Eğer işletmenizin hedef müşteri kitlesinde ise genel olarak bu müşteri kitlesinin özellikleri nelerdir? Açıklayabilir misiniz?**

Gaziantep kökenli işletmelerin hemen hepsi (13 işletmeden 12'si) tüketici olarak hedef müşteri kitlesi içerisinde Suriyeli göçmenlerin olduğunu belirtmiştir. Genel olarak bu müşteri kitlesinin özellikleri ise araştırmaya katılan işletme sahip ve/veya yöneticileri tarafından genç-orta yaş grubunda bulunan göçmenler olarak ifade edilmiştir. Katılımcılar, sundukları ürünleri için her gelir grubundan müşteriye ürün satışı yaptıklarını da vurgulamışlardır.

**Soru 2: İşletmenizin yeni ürün geliştirme uygulamalarında Suriyeli göçmenlere özel değişiklikler yaptınız mı? Bir diğer ifadeyle Suriyeli göçmenlere özel ürün ve/veya hizmet geliştiriyor musunuz? Örnek vererek açıklayabilir misiniz?**

İşletme yöneticileri, yeni ürün geliştirme veya mevcut ürünlerde farklılaştırmaya gitme kapsamında Suriyeli göçmenlere özel bazı değişikliklerin yapıldığını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan katılımcılardan gıda ve el işleri sektöründe faaliyet gösteren işletme sahipleri ve/veya yöneticileri Gaziantep'e gerçekleşen Suriye göçü sonrası ürün farklılaştırmasına gittiklerini belirtmişlerdir. Örneğin, gıda sektöründe Suriyeli göçmenlerin damak tadına uygun baharat ve kuru gıdaların imal edilerek satıldığı; el işi sektöründe ise yüksek gelire sahip Suriyeli göçmenlerin talep ettikleri özel ürünlerin üretilerek satıldığı ifade edilmiştir.

**Soru 3: İşletmenizin fiyatlama uygulamalarında Suriyeli göçmenlere özel değişiklikler yaptınız mı? Sektörünüzde Suriyeli göçmenlere özel fiyat farklılaştırması (yüksek veya düşük fiyat, ya da fiyatta değişiklikler) uygulanmakta mıdır? Örnek vererek açıklayabilir misiniz?**

Gaziantep kökenli işletmelerin hemen hepsi (13 işletmeden 12'si) Suriyeli göçmenlere yönelik olarak fiyat farklılaştırması yapmadıklarını; yerel halk ve Suriyeli göçmenlere sunulan ürünlerin hepsinin aynı fiyattan satışının yapıldığını belirtmişlerdir. Ancak bir işletme sahibi ürünlerinin Suriyeli göçmenlere daha pahalıya satıldığını belirtmiştir.

**Soru 4: İşletmenizin reklam uygulamalarında (tv, radyo, gazete, dergi reklamı gibi) Suriyeli göçmenlere özel değişiklikler yaptınız mı? Örnek vererek açıklayabilir misiniz?**

78

İİBF Dergi  
37/2  
Aralık  
December  
2018

Araştırmaya katılan işletme sahip ve/veya yöneticileri Suriyeli göçmenlere özel herhangi bir reklam uygulaması yapmadıklarını belirtmişlerdir.

**Soru 5: Suriyeli göçmenlere yönelik olarak işletme tabelasında, ürün ambalaj ve etiketlerinde farklılaşmaya gittiniz mi? Örneğin farklı dilleri ürün ambalajınızda ya da perakende satış noktalarınızda kullanmakta mısınız?**

Bu soru karşısında araştırmaya katılan işletme sahip ve/veya yöneticileri ağız birliği etmişcesine Gaziantep halkı ve esnafının milliyetçi olduğunu, bu nedenle işletme tabela veya ürün ambalajlarında Türkçe kelimelerin yanında Arapça kullanmadıklarını ve kullanmayacaklarını belirtmişlerdir. Aynı zamanda komşu işletme veya esnafın böyle bir politika izlemesi sonucunda aralarından dışlanacağını da belirtmişlerdir.

**Soru 6: İşletmenizin satış uygulamalarında Suriyeli göçmenlere özel değişiklikler (satış elemanlarının Arapça ve/veya diğer dilleri bilmesi gibi) yaptınız mı? Örnek vererek açıklayabilir misiniz?**

Araştırmaya katılan işletme sahip ve/veya yöneticilerinden biri hariç tüm işletmeler üretim ve satış elemanı alımında yabancı dil şartı aramadıklarını belirtmişlerdir.

**Soru 7: İşletmenizde Suriyeli göçmenleri satış elemanı olarak istihdam ediyor musunuz? Ediyorsanız onların yetkinlik ve becerilerinden memnun musunuz?**

*Suriye Göçünün İşletmelerin Pazarlama Uygulamaları  
Üzerindeki Etkileri: Gaziantep Örneği*

Araştırmaya katılan 13 işletme sahip ve/veya yöneticilerinden 4'ü daha önce işletmelerinde üretim kısmında Suriyeli göçmen çalıştırdıklarını belirtmiştir. Bu katılımcılar, Suriyeli göçmenlerin çalışma ahlakına sahip olduklarını, oldukça dürüst ve aldıkları ücretin hakkını verdiklerini ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan diğer 9 işletme sahip ve/veya yöneticilerinden sadece biri ise işletmesinde genç yaşta Suriyeli göçmen çalıştırdıklarını; bu kişilere Türkçe ve İngilizce dersler verildiğini ve ileride bu kişilerin satış elemanı olarak istihdam edilmesinin planlandığını ifade etmiştir.

**Soru 8: İşletmenizin web sitesi var mı? Varsa işletmenizin web sitesinde Suriyeli göçmenlere özel ne tür değişiklikler yaptınız? Varsa açıklar mısınız?**

Araştırmaya katılan 13 işletme sahip ve/veya yöneticilerinden 10'u işletmelerine ait bir web sitesinin bulunduğunu, fakat Suriyeli göçmenlere özel herhangi bir değişiklik yapılmadığını belirtmişlerdir.

## SONUÇ

2010 yılında Tunus'ta başlayan ve hızlı bir şekilde Orta Doğu'ya yayılan Arap Baharı dünyanın gördüğü en büyük insanlık dramlarından birine sahne olmuştur. 2011 yılında Suriye'de Beşar Esad yönetimine karşı ayaklanan halk, iktidarın silahlı müdahalesiyle karşılaşmıştır. Devamında ortaya çıkan iç savaş nedeniyle milyonlarca Suriyeli yaşadıkları bölgeden göç etmek zorunda kalmıştır. Türkiye Cumhuriyeti iç savaş sonrası 911 km sınırı olan Suriye'ye yakın bölgelerde güvenli alanlar oluşturarak göçmenlere topraklarını açmıştır. Güneydoğu Anadolu bölgesinde göçmenlerin ihtiyaçlarının karşılanabilmesi amacıyla göçmen kampları açılmıştır. Bu kamplarda göçmenlerin; yeme-içme, barınma, sağlık ve eğitim ihtiyaçları giderilmiştir.

Suriyeli göçmenlerin kendi sahip oldukları varlıklar ve/veya temel ihtiyaçlarının karşılanması için aldıkları desteklerle yaptıkları harcamalar özellikle göçmenlerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerin veya kentlerin ekonomik faaliyetlerinin artmasına katkı sağlamaktadırlar. Dolayısıyla Suriyeli göçmenler tüketici olarak ihtiyaç duydukları ürün ve hizmetleri satın almak suretiyle ülke ekonomisine de katkıda bulunmaktadır (Duruel, 2017: 219).

Ancak büyük boyutlu olarak gerçekleşen bu göçün çeşitli açılardan etkileri gözlemlenmeye başlamıştır. Örneğin Hatay bölgesinde saha çalışmasına dayalı olarak gerçekleştirilen bir çalışmada Suriye’de yaşanan savaşın ekonomik etkilerinin olduğu kadar toplumsal etkilerinin de olduğu gözlemlenmiştir (Reçber, Ayhan, 2013: 338). Sosyo-ekonomik sorunların yanı sıra Türkiye’nin özellikle güney sınırında giderek artan göçmen sayısı, göçmenlerin kendilerinin sağlık sorunları yaşamasına neden olduğu gibi toplumun da ciddi sağlık sorunları yaşamasına neden olabilecek boyuta ulaşmıştır (Korkmaz, 2014: 37). Yaşanabilecek bir diğer büyük sorun ise güvenlikle ilgilidir. Açık kapı politikası nedeniyle sınır kontrolünün yapılamaması, Türkiye’deki göçmen sayısının yüksekliği, kamp dışındaki göçmenlerin kontrolünün yapılamaması, Suriye’deki iç savaşın süresinin uzaması gibi nedenler Türkiye içinde güvenlik risklerinin artmasına neden olmaktadır (Ağır, Sezik, 2015: 118-119).

Suriye göçünün ilk yıllarında gerçekleşen göç Türk halkından destek görmüş ve devletin uyguladığı göçmen politikaları da insani açıdan desteklenmiştir. Türk halkı ve Suriyeli göçmenlerin ilk teması kamp hayatından bunalan ve yeni fırsatlar arayan göçmenlerin kampları terk ederek şehirlere yerleşmesiyle gerçekleşmeye başlamıştır. Bu temasla birlikte göçün etkileri ekonomik ve toplumsal yaşamda hissedilmeye başlamıştır. Ancak göçün etkileri konusundaki Türkiye’deki insanların algısı olumsuz olmaya başlamıştır. Örneğin Boyraz’ın (2015) Şanlıurfa’nın Akçakale ilçesinde, Cengiz’in (2015) Kilis’te gerçekleştirdiği saha araştırmalarından elde edilen sonuçlar, bölgede bulunan halkın gerçekleşen göçe ve göçmenlere yönelik olarak birçok açıdan olumsuz bakış açısına sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Suriye iç savaşı nedeniyle Nisan 2011’den bu yana kitlesel nüfus hareketine maruz kalan kentlerden biri de Gaziantep’tir. Bu hızlı ve zorunlu nüfus artışı Gaziantep’in ekonomik, ticari ve güvenlik yanı sıra yasal boyutlardaki mekânsal ve sosyoekonomik sorunlarını da artırmıştır (Turgut, 2015: 696). Suriye’den Türkiye’ye gerçekleşen göçün Türkiye’deki işletmelerin pazarlama politikaları ve uygulamaları üzerindeki etkilerini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada yer alan araştırma sınırlı sayıdaki Gaziantep’li işletmeler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Yüz yüze görüşmeler neticesinde elde edilen sonuçlar Gaziantep’li işletmelerin Suriyeli göçmenlere yönelik ayrı veya özel pazarlama politikalarına ve uygulamalarına



*Suriye Göçünün İşletmelerin Pazarlama Uygulamaları  
Üzerindeki Etkileri: Gaziantep Örneği*

yönelmediğini göstermektedir. Araştırmada yer alan katılımcılar, göçün ilk yıllarında Gaziantep ilinde yaşayan halkın Suriyeli göçmenleri şehirlerinde misafir etmekten gurur duyduklarını belirtmiş, ancak zaman içerisinde misafirlik süresinin uzaması ve kalıcı hale gelmesi, göçmen sayısındaki artış ve göçe ilişkin bazı sorunların çözülememesi gibi nedenlerle bu düşüncelerinin olumsuz anlamda değiştiğini belirtmişlerdir.

Sınırlı sayıda işletme sahibi/yöneticisi üzerinde, belli bir zaman diliminde ve sadece Gaziantep özelinde gerçekleştirilen bu araştırma sonuçları fikir verici nitelikte olmakla birlikte sonuçların genelleştirilebilmesi için daha kapsamlı bir araştırmaya gerek vardır. Bu anlamda gelecekte yapılacak araştırmalarda kapsamın daha geniş tutulması göçün Türk işletmelerinin pazarlama çabaları üzerindeki etkilerini daha ayrıntılı ve sağlıklı bir şekilde ortaya konulabilmesini sağlayacaktır.

## KAYNAKÇA

Ağır, O.; Sezik, M. (2015) "Suriye'den Türkiye'ye Yaşanan Göç Dalgasından Kaynaklanan Güvenlik Sorunları", *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 95-124.

Aksoy, M., (2016) "6. Yılında Suriye İç Savaşı Ve Koruma Sorumluluğunun Başarısızlığı". İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi, (İNSAMER). İstanbul. [http://insamer.com/rsm/icerik/dosya/dosya\\_352.pdf](http://insamer.com/rsm/icerik/dosya/dosya_352.pdf) [Erişim: 19.11.2017].

82 Alpaslan, İ.B. (2012) "Suriye Krizi Türkiye Ekonomisini Nasıl Etkiler?",  
Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV), Değerlendirme Notu,  
libf Dergi (No: 201148), 1-12.  
37/2

Aralık  
December  
2018

Altundeğer, N.; Yılmaz, M.E., (2016) "İç Savaştan Bölgesel İstikrarsızlığa: Suriye Krizinin Türkiye'ye Faturası". *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(1), 289-301.

Arı, T. (2012) *Geçmişten Günümüze Orta Doğu; Siyaset, Savaş, Diplomasi*. Bursa: MKM Yayınları.

Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), (2014) "Türkiye'deki Suriyeli Kadınlar", [https://www.afad.gov.tr/upload/Node/3932/xfiles/turkiye\\_dek\\_i-suriyeli-kadinlar\\_-2014.pdf](https://www.afad.gov.tr/upload/Node/3932/xfiles/turkiye_dek_i-suriyeli-kadinlar_-2014.pdf) . [Erişim: 19.11.2017].

Boyraz, Z. (2015) "Türkiye'de Göçmen Sorununa Örnek Suriyeli Mülteciler", *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 7(2), 35-58.

Cengiz, D. (2015) "Zorunlu Göçün Mekânsal Etkileri Ve Yerel Halkın Algısı; Kilis Örneği", *Electronic Turkish Studies, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 10(2), 101-122.

Çavuşoğlu, H. (2006) "Uluslararası Göç: Nedenleri, Tipleri, Türleri ve Göçmenler". *Folklor/Edebiyat*. Ankara, 12 (48), 1-7.

Çemrek, M. (2012) "Türk Dış Politikasında Suriye Dönüşümü: Güvenliğe Geri Dönüş". *Ed.: Birol Akgün, Suriye Krizi'nde Bölgesel ve Küresel Aktörler (Perspektifler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri)*, Stratejik Düşünce Enstitüsü, 59-65.

Duruel, M. (2017) "Suriyeli Sığınmacıların Türk Emek Piyasasına Etkileri Fırsatlar ve Tehditler", *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 207-222.

*Suriye Göçünün İşletmelerin Pazarlama Uygulamaları  
Üzerindeki Etkileri: Gaziantep Örneği*

Emin, M.N., (2016) *Türkiye'deki Suriyeli Çocukların Eğitimi: Temel Eğitim Politikaları*. Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA). Ankara.

Er, A. (2015) "İtici Ve Çekici Faktörler Bağlamında İç Göç; Gaye Hiçyılmaz'dan Fırtınaya Karşı", *Göç Dergisi*. 2 (1), 43-58.

Erdoğan, M.M., (2014) *Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul Ve Uyum Araştırması*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Göç Dairesi Genel

Müdürlüğü, [http://www.goc.gov.tr/icerik3/istatistik\\_558\\_560\\_897](http://www.goc.gov.tr/icerik3/istatistik_558_560_897) [Erişim Tarihi: 28.05.2016].

Kaypak, Ş., Bimay, M., (2016) "Suriye Savaşı Nedeniyle Yaşanan Göçün Ekonomik Ve Sosyo Kültürel Etkileri: Batman Örneği", *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 6 (1), 84-110.

Kirişçi, K., (2014) "Misafirliğin Ötesine Geçerken: Türkiye'nin Suriyeli Mülteciler Sınarı", Çev: Sema Karaca. Brookings Enstitüsü & Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK).

Korkmaz, A.Ç. (2014) "Sığınmacıların Sağlık ve Hemşirelik Hizmetlerine Yarattığı Sorunlar", *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 1(1), 37-42.

Lordoglu, K. (2015) "Türkiye'ye Yönelen Düzensiz Göç ve İşgücü Piyasalarına Bazı Yansımalar", *Çalışma ve Toplum*, 44(1), 29-44.

Orhan, D., (2013) "Orta Doğu'nun Krizi: Arap Baharı Ve Demokrasinin Geleceği", *Atılım Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 17-29.

Orhan, O.; Gündoğar, S.S. (2015) "Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkileri", *Orta Doğu Analiz. Rapor No. 195*, Ankara, 2-44.

Orsam, 2000'li Yıllar Sonrası Türkiye-Suriye İlişkileri, 09.07.2015, <http://orsam.org.tr/orsam/gencorsam/11751?dil=tr>, Erişim Tarihi: 13.03.2018

Özdal, B.; Vardar Tutan, E. (2018) "Temel Kavramlar ve Olgular", Özdal, B. (Ed.), *Uluslararası Göç ve Nüfus Hareketleri Bağlamında Türkiye*, 1. Baskı, Bursa: Dora Yayınları, 1-60.

Özdal, B.; Vardar, E. (2018b) "Türkiye-Avrupa Birliği İlişkilerinde Göç Sorunu", Sağsen, İ., Dalar, M. (Editörler), *Avrupa Birliğinin Uluslararası İlişkileri ve Türkiye*, Ankara: Orion Kitabevi, 251-276.

Özpinar, E.; Çilingir, Y.S.; Düşündere, A.T. (2016) "Türkiye'deki Suriyeliler: İşsizlik ve Sosyal Uyum", TEPAV Yayını (Değerlendirme Notu), Ankara, 1-5.

Reçber, K.; Ayhan, V. (2013) "Türkiye İle Suriye Arasındaki Krizin Hatay Bölgesi Üzerindeki Etkileri", *Alternatif Politika*, 5(3), 324-240.

Salama, H.; Dardagan, H. (2013) "Stolen Futures: The Hidden Toll of Child Casualties in Syria", Oxford Research Group, <http://oxfordresearchgroup.org.uk/sites/default/files/Stolen%20Futures.pdf> [Erişim: 19.05.2017].

Suriye 2016 Olayları. [online] <https://www.hrw.org/tr/world-report/2017/country-chapters/298673>. [Erişim: 19.05.2017].

Topal, C., (2015) "Suriye İç Savaşı Ve Uluslararası Düzen", *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (9), 117-122

Tunç, A.Ş. (2015) "Mülteci Davranışı ve Toplumsal Etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme", *TESAM Akademi Dergisi*, 2(2), 29-63.

Turgut, S.R. (2015) "The Influences of Syrian Refugees on the Cities of Turkey: Gaziantep Case", *WIT Transactions on Ecology and the Environment*, 193, 691-698.

Uğuz, Ş., Bilgen, İ. Yerlikaya, E. E.; Evlice, Y.E., (2004) "Göç ve Göçün Ruhsal Sonuçları", *Çukurova Üniversitesi Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 13(3), 283-384.

Ulutaş, U.; Acun, C.; Kanat K.B. (2015) *Sınırları aşan kriz: Suriye*, SETA, Sayı: 120.

Yalçın, C., (2004) *Göç sosyolojisi*. Ankara: Anı Yayınları

*Suriye Göçünün İşletmelerin Pazarlama Uygulamaları  
zerindeki Etkileri: Gaziantep rneęi*

85

İİBF Dergi  
37/2  
Aralık  
December  
2018

## SUMMARY

After the civil war that started in Syria in 2011, millions of Syrians were forced to leave their country. This migration from Syria is one of the largest forced migration in the world. As of 2017, about 3.5 million Syrian migrants in Turkey is living. Syrian migrants are scattered in various regions of Turkey. One of the regions receiving the highest migration was the Southeast Anatolia region. This migration has significant impacts on various aspects. One of these effects is the effects on the marketing applications of businesses.

The aim of this study is to reveal the possible effects of Syria migration on the marketing applications of businesses. The survey was conducted with face-to-face interviews with the owners / managers of the enterprises operating in Gaziantep. Structured interview method was used in the study. Thirteen business owners / managers participated in the survey. The questions and answers received from the participants were summarized below:

**Question 1:** *Are Syrian migrants in your target customers? If immigrants are in the target customers of your business, what are the characteristics of these customers? Can you explain?*

**Answer 1:** Almost all businesses of Gaziantep origin (12 enterprises) stated that Syrian migrants are among the target customers. In general, the characteristics of this customer segment are expressed as migrants in the young-middle age group. Participants emphasized that they sell products to customers in all income groups.

**Question 2:** *Did you make specific changes to the Syrian migrants in the new product development practices of your business? In other words, do you develop special products and / or services for Syrian migrants?*

**Answer 2:** Business managers have noted that some minor changes have been made in the context of new product development or differentiation in existing products for Syrian migrants.

**Question 3:** *Did you make specific changes to Syrian migrants in the pricing practices of your business? Are there special price differentiations (high or low price, or price changes) applied to Syrian migrants in your sector? Can you explain by giving an example?*

**Answer 3:** Almost all businesses of Gaziantep origin (about 12 businesses) stated that they did not make price differentiation for Syrian migrants. It is stated that all the products offered to local people and Syrian migrants are

**Suriye Göçünün İşletmelerin Pazarlama Uygulamaları  
Üzerindeki Etkileri: Gaziantep Örneği**

sold at the same price. However, only one business owner stated that their products were sold to Syrian migrants at a more expensive price.

**Question 4:** *Did you make specific changes to the Syrian migrants in your business's advertisements (such as TV, radio, newspaper, magazine advertisements)? Can you explain by giving an example?*

**Answer 4:** The owners and / or managers of the businesses who participated in the survey stated that they did not make special advertisements for Syrian migrants.

**Question 5:** *Have you been differentiated in your business signage, product packaging, and labels for Syrian migrants? For example, do you use different languages in your product packaging or sales points?*

**Answer 5:** The owners and / or managers of the business stated that they did not use a different language specifically for Syrian migrants in the business sign or product packaging.

**Question 6:** *Did you make specific changes to the Syrian migrants (such as salespeople can speak Arabic) in the sales practices of your business? Can you explain by giving an example?*

**Answer 6:** All enterprises, except one of the owners and / or managers of the businesses participating in the survey, stated that they did not make any special changes.

**Question 7:** *Do you employ Syrian migrants as salespersons in your business? If you are, are you satisfied with their competence and skills?*

**Answer 7:** Four of the 13 owners and / or managers who participated in the survey stated that they had employed Syrian migrants in the production department. These participants stated that Syrian migrants have a working ethic and are quite honest. Only one of the other 9 owners and / or managers who participated in the survey stated that they were employing Syrian migrants in their enterprises in order to work as salesperson in the future.

**Question 8:** *Does your business have a website? If so, what kind of changes did you make on your business website specifically for Syrian migrants? Could you please explain?*

**Answer 8:** 10 of the 13 business owners and / or managers participating in the survey stated that they had a website, but no changes were made to the Syrian migrants.

The results of the research show that the businesses operating in the city of Gaziantep do not focus on separate marketing policies and applications for the Syrians who migrated except for a few minor changes. This study has significant limitations such as the time of research and the number of businesses where the interviews were conducted. Therefore, in order to obtain more comprehensive results, future studies should be carried out on a larger sample.